

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

SENIOR FASE

GRAAD 9

NOVEMBER 2016

**SOSIALE WETENSKAPPE
GESKIEDENIS**

PUNTE: 100

TYD: 1 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 10 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:

AFDELING A:
BRONGEBASEERDE VRAE

VRAAG 1: Nazi-Duitsland en die Die Koue Oorlog (35 punte)

VRAAG 2: Suid-Afrikaanse Geskiedenis 1948–1950's (15 punte)

VRAAG 3: Suid-Afrikaanse Geskiedenis 1960's tot 1990's (40 punte)

AFDELING B:
PARAGRAAFVRAAG: Suid-Afrikaanse Geskiedenis 1948–1990's

Leerders moet EEN van twee paragraafvrae beantwoord. (10 punte)

2. Lees elke vraag noukeuring deur voordat jy dit beantwoord.
3. Nommer jou antwoorde korrek.
4. Begin elke nuwe vraag boaan 'n skoon bladsy.
5. Puntetoekenning word aan die einde van elke onderafdeling van 'n vraag aangedui. Let daarop dat die puntetoekenning die aantal feite wat verlang word, bepaal. 'n Puntetoekenning van, byvoorbeeld, 3 x 2 in die meeste gevalle benodig drie gedetailleerde sinne vir 6 punte. Indien daar geen verdubbeling van punte voorkom nie, bv. (3), word daar drie feite verlang vir 3 punte.
6. Waar moontlik moet jou antwoorde in volsinne of in kort frase geskryf word.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: NAZI-DUISSLAND EN DIE KOUE OORLOG**

- 1.1 Kies die korrekte antwoord vanuit die lys woorde hieronder verskaf vir elkeen van die volgende stellings/vrae hieronder.

Neurenberg; Die Magtigingswet; Die Jodeslagting; Semitisme, Ariese; Mein Kampf; Kristallnacht; Die Groot Depressie

- 1.1.1 Naam van die boek wat Hitler geskryf het (1 x 2) (2)
- 1.1.2 Die ras wat Hitler beweer het was die superras (1 x 2) (2)
- 1.1.3 'n Gebeurtenis wat in 1929 'n algemene ekonomiese ineenstorting oor die wêreld veroorsaak het (1 x 2) (2)
- 1.1.4 Wette gemaak in 1935 wat Jode se basiese regte in Duitsland beperk het (1 x 2) (2)
- 1.1.5 'n Tydperk (1941–1945) wanneer omtrent ses miljoen Jode doodgemaak is (1 x 2) (2)

- 1.2 Die atoombom op Hiroshima

Bestudeer die volgende bronne om die daaropvolgende vrae te beantwoord:

BRON A

Wetenskaplikes het 'n beroep op die "Wit Huis" gemaak om die mag van die atoombom te demonstreer voordat hulle dit laat op Japan gebruik. Die nuwe president was die voormalige vise-president Harry S. Truman. Die Manhattanprojek was 'n groot geheim. Truman is eers na die dood van President Roosevelt in April 1945 vertel.

BRON B

Die Enola Gay het Hiroshima rondom 08:15 v.m. bereik. Lugaanval-sirene het afgestaan terwyl werkers op pad werk toe was en kinders skool toe gegaan het. Baie van hulle het gestop om na die enigste bomwerper wat oorvlieg te kyk. Die Atoomeeu het presies om 08:15 en 17 sekondes begin toe "Little Boy" afgegooi is. 'n Oomblik later het die Amerikaanse vlieëniers 'n pers gekleurde lig onder hulle gesien.

BRON C

Die bom het 2 000 voet bo die stad van Hiroshima ontplof. Sestig persent van die stad het verbrand. Staalbalke het soos was weggesmelt. Spoorweglyne is honderde voet in die lug gegooi. Bome en telefoonpale het soos vuurhoutjies verbrand. Mens se liggame het verdamp. Skokgolwe het huise etlike myle weg van "Ground Zero" (waar die bom ontplof het) platgeslaan. Meer as 70 000 mense het onmiddellik gesterf. Duisende meer sou ook later as gevolg van brandwonde en bestralingsiekte sterf.

[Bron: www.sahistory.org.za. Toegang op 14 Augustus 2014 verkry.]

1.2.1 Lees BRON A.

A Na watter tipe “bom” verwys die artikel? (1 x 2) (2)

B Wat was die *Manhattanprojek*? (2 x 2) (4)

1.2.2 Lees BRON B.

A Gee die naam van die B29-bomwerper wat die bom laat val het. (1 x 2) (2)

B Gee die naam van die nuwe era van oorlogvoering wat deur die Verenigde State van Amerika begin is toe hulle die bom, ‘Little Boy’, op Hiroshima laat val het. (1 x 2) (2)

1.2.3 Gee enige TWEE redes en verduidelik in detail hoekom die Verenigde State van Amerika geglo het dat dit nodig was om die bom op Hiroshima te gooi. (2 x 2) (4)

1.2.4 Maak gebruik van die bronne wat voorsien is en verduidelik jou mening oor die volgende:

Was dit moreel reg vir die Verenigde State van Amerika om die bom op Hiroshima te laat val? (4 x 1) (4)

1.3 Konflikt tussen die U.S.S.R. en die V.S.A.

Bestudeer bronne A en B om die daaropvolgende vrae te beantwoord:

BRON A

'n Amerikaanse spotprent oor die oorsprong van die Koue Oorlog. Die beer stel Rusland voor.

BRON B

Die Weste was baie bekommerd oor die Sowjet-optrede na die Tweede Wêreldoorlog. Rusland het dele van Oos-Europa oorgeneem en het seker gemaak dat kommunistiese regerings aan bewind kom. Die skeidslyn tussen die kommunistiese Oos-Europa en die demokratiese en kapitalistiese Wes-Europa is die "Ystergordyn" genoem.

[Bron: *Op soek na Sosiale Wetenskappe*, Oxford, bladsy 154.]

- 1.3.1 Verduidelik wat met die term die *Koue Oorlog* bedoel word. (3)
- 1.3.2 In BRON A, wat is die boodskap (BRON A) wat die Amerikaanse spotprenttekenaar oor die U.S.S.R. probeer oordra? (1 x 2) (2)
- 1.3.3 Verwys na BRON B. Watter bewyse is daar op die kaart om die mening van die spotprenttekenaar te ondersteun? (1 x 2) (2)

[35]

VRAAG 2: KEERPUNTE IN DIE SUID-AFRIKAANSE GESKIEDENIS SEDERT 1948

- 2.1 Pas die wet in KOLOM A wat deur die apartheidsregering gemaak is met die korrekte verduideliking in KOLOM B. Skryf slegs die vraagnommer (2.1.1–2.1.5) en die korrekte letter (A–E) as jou antwoord neer, byvoorbeeld, 2.1.6 F.

KOLOM A	KOLOM B
2.1.1 Ontugwet	A Hierdie wet het die fisiese verdeling tussen rasse afgedwing deur afsonderlike woongebiede te skep
2.1.2 Groepsgebiedewet	B Hierdie wet het voorsiening vir die vestiging van swart tuislande gemaak
2.1.3 Wet op Reservering van Afsonderlike Geriewe	C Hierdie wet het tot die skep van 'n nasionale register gelei waarin elke persoon se ras aangeteken is
2.1.4 Wet op Bantoe-owerhede	D Hierdie wet het seksuele omgang tussen wit- en swartmense verbied
2.1.5 Bevolkingsregistrasiewet	E Hierdie wet het segregasie in alle openbare gebiede en openbare vervoer afgedwing

(5 x 1) (5)

2.2 Menseregte en Apartheid

Lees die volgende teks om die daaropvolgende vrae te beantwoord:

Beskrywing van die Vryheidsmanifes deur hoofman Albert Luthuli:

“Die Handves wat in Kliptown opgestel is, is reël vir reël die direkte resultaat van moeilike onderdrukkende en onregverdigte omstandighede. Dit is daarom 'n praktiese en relevante dokument. Dit het probeer om 'n korrekte betekenis in Suid-Afrika aan woorde soos demokrasie, en vryheid te gee.”

[Bron: www.sahistory.org.za. Toegang op 15 Mei 2014 verkry.]

- 2.2.1 Waar was die Vryheidsmanifes opgestel? (1)
- 2.2.2 Watter organisasie was vir die bepalings van die Vryheidsmanifes verantwoordelik? (1 x 1) (1)
- 2.2.3 Wat was die doel van die Vryheidsmanifes? (1 x 2) (2)
- 2.2.4 Noem enige TWEE beginsels van die Vryheidsmanifes. (2 x 2) (4)
- 2.2.5 Wat het die Apartheidsregering aan die politieke opposisie wat die bepalings van die Vryheidsmanifes opgestel het, gedoen? (1 x 2) (2)

[15]

VRAAG 3: KEERPUNTE IN SUID-AFRIKAANSE GESKIEDENIS SEDERT 1960

3.1 Openbare vakansiedae vier verskillende gebeurtenisse van die stryd vir demokratiese regte in moderne Suid-Afrika.

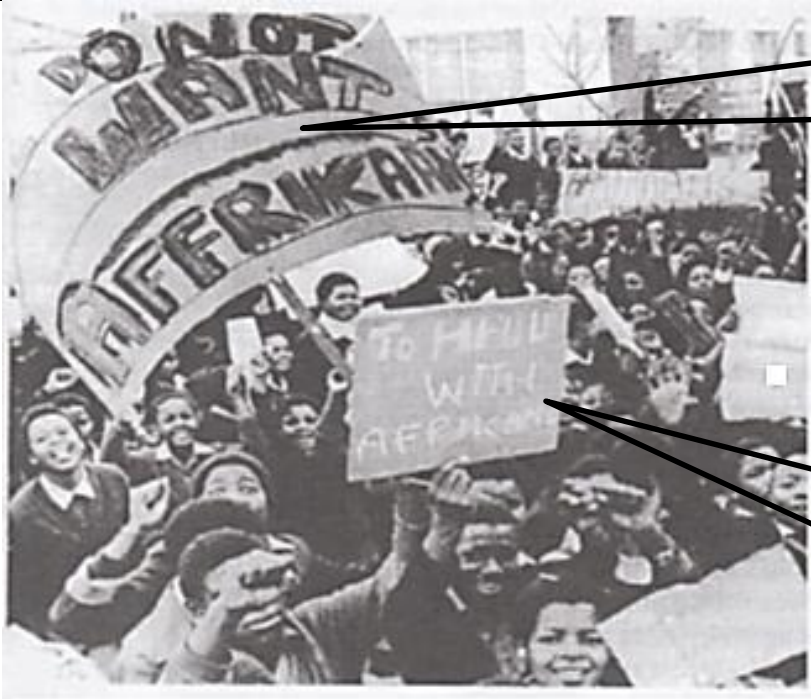
21 Maart (Menseregtedag)	9 Augustus (Nasionale Vrouedag)
27 April (Vryheidsdag)	21 September (Nasionale Erfenisdag)

3.1.1 Kies enige DRIE van die bogenoemde openbare vakansiedae en noem wat die openbare vakansiedag vier. (3 x 2) (6)

3.1.2 Vir elkeen van die DRIE wat jy gekies het, verduidelik hoekom dit belangrik vir ALLE Suid-Afrikaners is om elkeen van die DRIE vakansiedae te vier? (3 x 2) (6)

3.2 Die Soweto-opstand, 16 Junie 1976

Bestudeer Bron A en B om die volgende vrae te beantwoord:

BRON A

*DO NOT WANT
AFRIKAANS*

**WIL NIE AFRIKAANS
HÊ NIE**

*TO HELL WITH
AFRIKAANS*

**WEG MET
AFRIKAANS**

Die marsjerende studente het tuisgemaakte baniere vertoon oor redes vir hulle optog. Hierdie baniere beklemtoon die taalkwessie, terwyl ander 'n beroep op die regering doen om hul onderwysers en mede-studente uit die tronk vry te laat, asook vir Bantoe-onderwys te beëindig.

[Bron: *Oxford Successful, Social Sciences*, bladsy 178]

BRON B

Foto geneem deur Sam Nzima van 'n sterwende Hector Pieterson wat deur 'n mede-student gedra word.

[Bron: www.sahistory.org.za. Toegang op 26 Augustus 2014 verkry]

- 3.2.1 Verduidelik hoekom hierdie foto van Hector Pieterson (BRON B) gekies is om die gruwel van die 1976 Soweto-opstand te verteenwoordig. (1 x 2) (2)
- 3.2.2 Verduidelik hoekom swart hoërskoolleerders op 16 Junie 1976 gedemonstreer het. (1 x 2) (2)
- 3.2.3 Hoe het die polisie op die hoërskoolleerders wat gedemonstreer het, reageer? (1 x 2) (2)
- 3.2.4 Hoekom is die polisie gekritiseer vir die manier hoe hulle op die hoërskoolleerders wat gedemonstreer het, gereageer het? (1 x 2) (2)

3.3 Gedwonge verskuiwings:

Bestudeer die volgende uittreksel om die daaropvolgende vrae te beantwoord:

UITTREKSEL

*Sheena Duncan, Nasionale President van die **Black Sash-beweging*** gee haar mening op die effek van die stelsel van gedwonge verskuiwings op mense se lewens in 'n onderhoud in 1984:*

(Haar onderhoud het gehelp om bewustheid oor die gevolge van gedwonge verskuiwings en die tuislandstelsel te verseker).

“Wanneer jy mense verskuif beteken dit totale armoede vir hulle. Hulle verloor hul betekenis van oorlewing. Die enigste manier vir hulle om werk te kry is in die trekarbeidstelsel. Gemeenskappe en hulle manier van lewe word heeltemal vernietig en hulpeloosheid en armoede oorheers.”

[Vertaling vanuit *Oxford Successful*]

Verduideliking: Die **Black Sash-beweging** was 'n organisasie van blanke vrouens wat teen Apartheidswette gedemonstreer het.

3.3.1 A Is die uittreksel 'n voorbeeld van 'n primêre of sekondêre bron van historiese bewyse? (1 x 2) (2)

B Gee 'n rede vir jou antwoord. (1 x 2) (2)

3.3.2 Gee 'n verduideliking van elkeen van die volgende terme in die konteks van Suid-Afrika se geskiedenis:

A Gedwonge verskuiwings (2 x 2) (4)

B Die Tuislandstelsel (2 x 2) (4)

C Die Trekarbeidstelsel (2 x 2) (4)

3.3.3 Watter TWEE gebeurtenisse in 1994 het die gedwonge verskuiwings en die tuislandstelsel verwyder? (2 x 2) (4)

[40]

TOTAAL AFDELING A: 90

AFDELING B**VRAAG 4: PARAGRAAFVRAAG**

Beantwoord enige EEN van die volgende vrae:

4.1 Skryf 'n kort paragraaf oor die politieke rol van enige EEN van die volgende persone:

- Hoofman Albert Luthuli
- Mahatma Gandhi
- Helen Joseph

Verduidelik ook hoe die persoon die wette van die Apartheidsregering in Suid-Afrika (1948–1960) teengestaan het. (5 x 2) (10)

OF

4.2 Beskryf die:

- politieke uitdagings tussen 1990 en 1994, en die
- proses van onderhandelinge tot die eerste demokratiese verkiesing in 1994. (5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING B: 10
GROOTTOTAAL: 100